

Lausunto

20.10.2021

Asia: VN/14150/2021

Luonnos valtioneuvoston asetukseksi tuesta Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisille energiainvestoinneille vuosina 2022–2026

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen Biokierto ja Biokaasu ry, SBB, kiittää mahdollisuudesta toimittaa lausunto luonnokseen valtioneuvoston asetukseksi tuesta Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman mukaisille energiainvestoinneille vuosina 2022–2026. Haluamme tuoda esille seuraavat huomiot asetusluonnokseen liittyen.

2 § Määritelmät

Kohta 5: Haluamme huomauttaa, ettei 'uusiutuvan energian' määritelmää tule ymmärtää siten, että uusiutuvan energian määritelmän sisään katsotaan kuuluvaksi ainoastaan kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoille syntyvä kaasu ja biokaasu. Sen sijaan 'biokaasuksi' tulee voida sisällyttää kaikki anaerobisessa käsittelyssä tuotettu biokaasu. Sekaannusta voi aiheuttaa perustelumuition kirjaus sivulla 3 ("Uusiutuva energia määriteltäisiin 5 kohdassa viittaamalla uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) 3 §:n 4 kohdassa tarkoitettuun uusiutuvaan energiaan. Kyseisen lainkohdan mukaan uusiutuvalla energialla tarkoitetaan tuuli- ja aurinkoenergiaa, geotermistä energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa ja biomassaa sekä kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua, joka ei ole peräisin fossiilisista lähteistä.")

Kohta 7: 'Vähähiilisen vedyn määritelmässä' tulisi huomioida koko elinkaari, eli myös käytetyn sähkön päästöt ja/tai koko tuotantoprosessin päästöt. Eli automaattisesti jonkin tuotantoprosessin sivutuotteena valmistettua vetyä ei pitäisi voida määritellä vähähiiliseksi. Samoin sähkön alkuperä

tulisi huomioida. Jos fossiilisilla tuottaa sähköä ja tekee siitä elektrolyysillä vedestä vetyä, niin se ei ole vähänhiilistä.

'Vety' olisi ylipäättänsä tarpeen määrittellä asetuksessa, jottei sitä tahattomasti luokitella esimerkiksi biokaasuksi.

4§. Tuen soveltuvuus Euroopan unionin sisämarkkinoille

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin tilanteista, joissa ryhmäpoikkeusasetusta ei voida soveltaa. Pykälän 2 momentin 2 kohdan mukaan komission hyväksyntä yksittäiselle tuelle vaadittaisiin myös, jos tuki ei kuuluisi ryhmäpoikkeusasetuksen tai myöhemmin sen korvaavan asetuksen soveltamisalaan. Pyytäisimme lisäämään perustelumuistioon tietoa siitä, että toimitetaanko komissiolle pelkkä ilmoitus vai pitkittääkö/hankaloittaako notifikaatio käytännössä tukihakemuksen etenemistä TEM:n prosesseissa. Biokaasu tulee osaksi jakeluelvoitetta vuoden 2022 alussa, joten siihen liittyvät hankkeet pitäisi tämän esityksen mukaan notifioida.

Lisäksi esitämme, että perustelumuistiossa tuotaisiin selkeästi esille, onko tuen saaminen esteenä osallistua jakeluelvoitteeseen.

5 §. Tuettavat hankkeet

Momentin 2 kohdassa 1 viitataan 'uuden energiateknologian käyttöönottoon'. Perustelumuistiossa mainitaan tässä yhteydessä, että tuettavat 'uuden energiateknologian käyttöönottoon' liittyvät hankkeet ovat niitä, jotka ovat mainittu Suomen elpymis- ja palautumissuunnitelman ensimmäisessä pilarissa energiajärjestelmän murroksen yhteydessä. Pyydämme selkeyttämään perustelumuistioon, että liikennebiokaasun tuotanto luokitellaan yksiselitteisesti kuuluvaksi 'uuden energiateknologian käyttöönottoon' lukeutuvien hankkeiden joukkoon. Ilman täsmennystä on vaarana sekaannus 9 pykälän 4 momentissa käytetyn termin 'uusi teknologia' kanssa, jolla perustelumuistion mukaan tarkoitetaan sellaisia uudenslaisia ratkaisuja, joita ei ole Suomessa laajasti kokeiltu. Energiainvestointituet liikennebiokaasun tuotannon lisäämiseksi on mainittu Kestävän kasvun ohjelmassa (kts. Uuden energiateknologian käyttöönotto (P1C1I2)), fossiilittoman liikenteen tiekartan periaatepäätöksessä (kts. toimenpide 25), kansallisen biokaasuohjelmassa ja hallituksen syksyllä tekemien ilmastopäätöksissä.

Momentissa 5 kohdassa 4 esitetään rajattavaksi tuen ulkopuolelle eräitä jätehuoltoratkaisuja. Näkemyksemme mukaan kaatopaikkakaasujen hyödyntämiseen liittyviä investointeja ei tulisi rajata pois tuen piiristä, sillä ne estävät kaatopaikkojen metaanipäästöjen karkaamista ilmakehään ja toisaalta mahdollistavat fossiilisen energian korvaamisen. Vuonna 2020 noin 40 GWh kaatopaikkakaasua soihutupoltettiin, eräissä tapauksissa tämä kannattaisi ottaa hyötykäyttöön.

Selvytyden lisäämiseksi esitämme, että perustelumuistioon täsmennetään, että kohdan 4 'mekaanisilla biologisilla laitoksilla' ei viitata erilliskerättyä biojätettä käsitteleviin laitoksiin. Tässä yhteydessä haluamme muistuttaa, että biojätteen erilliskeräyksen tulee olla ensijainen tavoite. Kuitenkin myös sille biojäteosuudelle, jota ei saada kokonaiskustannukset ja -kokonaisympäristövaikutukset huomioon ottaen erilliskerättyä, tulisi löytää kierrätysreitit erityisesti, jos voidaan osoittaa kierrätyksestä koituvien ympäristöhyötyjen olevan suuremmat kuin jos se hyödynnettäisiin jätteenpolttolaitoksessa.

Kohdan 4 osalta perustelumuistiossa kerrotaan, että tukea voi kuitenkin saada olemassa oleviin laitoksiin, joissa toimenpiteet on tarkoitettu mm. materiaalien talteenottoon tuhka- ja jännöksestä, edellyttäen, että kyseiset toimenpiteet eivät lisää laitosten jätteenkäsittelykapasiteettia tai pidennä laitosten käyttöikää. Asetuksen soveltamisalan määrittelyn selventämiseksi esitämme, että mikäli nykyisen laitoksen yhteyteen suunnatun investoinnin kohde on ainoastaan 'materiaalien talteenottoa tuhka- ja jännöksestä', niin ko. investointi tulisi pikemminkin rahoittaa kiertotalousinvestointeja koskevan säädöksen kautta eikä energiainvestointiasetuksen kautta.

6 §. Tuen myöntämisen edellytykset

Momentissa 4 asetettaisiin tietyille investoinneille lisäedellytyksiä tuen myöntämiseksi siten, että teollisuuden sähköistämistä koskevassa hankkeessa tulisi saavuttaa keskimäärin vähintään 30 prosentin vähennys suorissa ja epäsuorissa kasvihuonekaasupäästöissä verrattuna aikaisempiin päästöihin. Tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi esitämme, ettei lisäedellytyksen tulisi johtaa siihen, että sellaiset hankkeet, joissa on alkujaan ollut suuret päästöt, saisivat suhteetonta hyötyä verrattuna niihin toimijoihin, jotka ovat jo alun perin hoitaneet asiansa paremmin.

